

УДК 159.944

Азаренков Олександр Геннадійович,
завідувач відділення психологічного
забезпечення відділу кадрового забезпечення
Донецького державного університету внутрішніх справ

**СТРЕСОСТІЙКІСТЬ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ**

Навчання у закладах вищої освіти внутрішніх справ України для здобувачів освіти відрізняється певною специфікою, оскільки до правоохоронців висуваються особливі вимоги, внаслідок чого їх навчально-службова діяльність є досить своєрідною. Підготовка курсантів включає певний перелік професійних умінь та навичок, які потрібно набувати безпосередньо за допомогою спеціальних освітніх технологій. Адаптація до специфічних умов навчання обумовлена поступовою і помірною дією зростаючих навчальних навантажень, планованість яких дозволяє курсантам набувати необхідних для їх майбутньої професійної діяльності психологічних характеристик. З першого дня повномасштабного вторгнення Росії до України значно зросли стресові навантаження на курсанта. До попередніх стресорів додалися: інформаційний стрес, нічні підйоми по тривозі, тривале знаходження у бомбосховищі, посилене несення службових нарядів. Стресостійкість, як психологічна характеристика утворюється поступово і має свій тривалий шлях розвитку, будучи одночасно і засобом, і результатом психічного розвитку особистості.

Через рік з початку повномасштабної війни нами було проведено чергове планове дослідження, спрямоване на вивчення стійкості до стресу курсантів під час воєнного стану в Україні.

Під стресостійкістю в психології прийнято розуміти сукупність особистісних якостей, що дозволяють переносити значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження (перевантаження), зумовлені особливостями професійної діяльності, без істотних шкідливих наслідків для діяльності, та свого здоров'я [1].

В емпіричному дослідженні взяли участь 5 навчальних взводів курсантів третього і четвертого курсу навчання Донецького державного університету внутрішніх справ чисельністю 108 осіб. Нами використовувалися методики В.А. Бодрова (визначення нервово-

психічної стійкості) «Прогноз» і методика Ч.Д.Спілбергера, Л. Ханіна (оцінка ситуаційної та особистісної тривожності). Результати діагностики показали, що для більшості курсантів характерний високий рівень прояву нервово-психічної стійкості (94%) та низький рівень ситуативної (85%) та особистісної тривожності (80%). У таких курсантів мало ймовірно психічні зриви, вони здатні стабільно здійснювати освітню діяльність в умовах воєнного стану. Це говорить про сприятливий прогноз їх подальшої майбутньої професійної діяльності з додатковим стресовим навантаженням. Отже, можна зробити висновок, що курсанти мають високий рівень стресостійкості, у них продовж року завершився процес адаптації до умов воєнного стану веденого в нашій країні. Це дає підстави вважати, що, через те, що вони вміють адаптуватися до травмуючих обставин і екстремальних умов, у них хороша опірність стресогенним факторам. Отримані результати ми пояснюємо, по-перше, високим рівнем вимог професійного відбору, що висувається до особистості курсанта, який навчається у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання, по-друге, гарною організацією навчання зі збереженням особистої безпеки постійного і перемінного складу університету в умовах воєнного стану, і, по-третє, заходами психологічного супроводження освітнього процесу. Зазначені стресори привчили курсантів стійко переносити всі труднощі, виважено сприймати проблемні ситуації, контролювати свої емоційні прояви, проявляти волюв'язусилля при долатті перешкод. Вочевидь що бойові дії в країні змінили звичайний характер навчального процесу, але курсантами це сприймалося не як неподолання перешкода для продовження навчання, а навпаки, вони швидко і впевнено адаптувались до екстремальних обставин, і надалі вони будуть використовувати вже сформовані у них прийоми і способи подолання стресу, продукуючи тим самим високу стресостійкість.

Список використаних джерел

1. Валєєв Р.Г., Герасимчук Ю.В. Стресори в роботі поліцейського: підходи західних науковців. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідорєнка. 2019.Вип.3(87),220-234.
2. Lundberg U., Theorell T. Scaling of life changes: Differences between three diagnos groups and between recently experienced and non-experienced events // Journal of Hun.ar. Stress. 1976. 2. P. 7-17
3. Janis I.L. Psychological Stress. N.Y.: Wiley, 1958.